

CAPÍTOL 1

Eusebius Frank va morir mentre revisava factures al portàtil. Era al seu despatx i no es va assabentar que moria quan va caure de mig cos sobre el teclat entre papers diversos, alguns dels quals es van escampar per terra amb el brusc moviment del cos. És ben sabut que la força de la gravetat atreu tot objecte el més avall possible. El teclat, amb el pes, marcava un caos continuat de nombres, paraules i signes. Feia vent i era novembre.

La seva ànima, desconcertada i enutjada, no sabia on posar-se. Traumatitzada per aquella expulsió imprevista, va fer un vol curt com de papallona nocturna vora la pantalla de bombeta blava i es va quedar a l'ampit de la finestra, mirant el cos inclinat que es refredava. «Ja hi tornem a ser», es va dir, «m'ha durat poc, aquest». Tots els rellotges digitals de la botiga marcaven fosforescents les onze en verd, blau, vermell o blanc.

És ben comprensible que un desnonament com aquell, tan imprevist, desconcertés l'ànima, que es trobava de sobte sense alberg, sense feina i sense saber on aniria a parar, llençada al que es coneix com tenebres exteriors. El cos d'Eusebius no era el millor de la Terra, ni tan sols de la ciutat. Però era tranquil i no donava ensurts.

A la finestra amb reixat de ferro, darrere de la cortina verda, hi havia pols i mosques seques. Al pati, el vent sacsejava la vella acàcia i alçava remolins de bosses de

plàstic. El restaurant xinès, que tenia porta darrera al pati, plegava entre un tel de fregits de peix. De les finestres dels pisos baixaven veus deformades. Era el paisatge habitual i l'ànima ja el tenia apamat, perquè Eusebius només feia la ruta de la botiga fins al carretó, i del carretó a casa. Amb excepcions en direcció a la biblioteca.

Eusebius no sortia mai al pati, on la botiga també hi tenia una porteta de ferro; les pudors entraven directament per la finestra enreixada. A l'ànima ja li anava bé el que Eusebius feia. Era un home ordenat que només li donava rutines amables. Les hauria acceptat de gust fins acabar tots els cicles que li tocava viure, que no sabia quins ni quants serien. Una ànima sempre viu a cegues i no hi veu només que pels ulls d'una cara.

Eusebius Frank, trenta-un anys, prim i pàl·lid, de front alt i les mans tot ossos, dirigia un locutori ronyós on venia beguda i galetes per a la clientela, mòbils i fundes de mòbil, despertadors, bateries vàries i, sotamà, píndoles i herba de baix voltatge. De tant en tant, un client amb massa impaciència i mirada inquieta i humida rondava la rebotiga on es feien les transaccions. Fosca i amb pudor d'humitat, la rebotiga necessitava una mà de pintura. La que hi havia, escrostonada, era verd fred i no l'animava la pantalla de sobretaula i menys les dues cadires de plàstic negres que Eusebius s'havia proposat canviar.

Aquella nit, amb la botiga ja tancada, Eusebius havia tret d'un calaix el sopar, que consistia en una capsula de MacCormik amb amanida i hamburguesa de cavall, més gustosa, trobava ell. Tot havia estat acabar de sopar que un vessament cerebral el tombava de cap a la taula.

Arrupida a la finestra, l'ànima mirava el cos d'Eusebius i la nit al pati del darrere. Les onze, s'ha dit. No pas per a Eusebius, que no comptaria més temps. L'ànima

pensava en el temps i tenia certa por. Temps entre la sortida d'un cos i l'entrada en un altre. Sempre amb violència, poques vegades en calma.

Va fer un gest de fàstic recordant fins on havia arribat saltant de mort en mort. Ella no podia triar: l'expul-saven sense contemplacions i la prenien tot seguit per començar un nou cicle.

Molt poques ànimes recordaven els seus camins i el pas pels cossos. Ella sí. De converses, afirmacions i negacions sobre la reencarnació n'havia sentit moltes i cap no la convenia, perquè, ¿de què serveix el pas d'un cos a l'altre si no en guardes memòria? Ella, en canvi, podria dibuixar un mapa amb tots els saltants de la seva vida. Gens gloriosa, per cert. Es fatigava només de pensar-hi, i aquell cansament vital marcaria els anys a venir, en una notable decadència que ella encara desconeixia.

No estava subjecta a hores ni minuts per la seva naturalesa i, en canvi, havia de comptar dies, mesos, anys, i començar i tornar a recomençar sense veure el final. «La vida humana és fastigosa», remugava per a ella mateixa mentre contemplava l'amanida com es pansia i l'hamburguesa sobre el paper greixós.

Una panerola rossa americana s'acostava a la carn temptejant amb les llargues antenes. Semblava un dàtil. A pesar seu, l'ànima ara ja sense nom somreia imaginant que el difunt ressuscitava i clavava queixalada a l'hamburguesa amb panerola i tot.

En aquell moment va sentir com trencaven el vidre de la porta i algú que obria el pany per dins. No era la primera vegada, i pensava que seria curiós poder veure sense por el que passaria al locutori. Amb la ventada, poca gent hi havia al carrer i prou feina tenien a alçar-se les solapes; ningú és va fixar en l'assaltant de nit.

En efecte, hi va haver remenada de calaixos i armaris, material llançat per terra i, finalment, algú que obria amb compte la porta de la rebotiga verda perquè hi veia llum. Els passos es deturaven. El lladre es devia pensar que Eusebius dormia de cap a la taula. A poc a poc s'acostava sense fer soroll. Era Hermes, un habitual del locutori, un home baix i prim que es va adonar de seguida del que passava. De manera grollera va empenyar el cos, que va rodolar cadira avall mentre la panerola fugia.

L'home va regirar més calaixos rebentant els que estaven tancats amb clau, fins trobar el que buscava i llavors va fugir com una ombra i sense apagar el llum.

En aquell moment, l'ànima d'Eusebius Frank, desolada i freda, va notar que alguna cosa la pinçava com quan s'agafa un gat pel clatell, i després de travessar un espai glacial quedava encaixada en un lloc càlid i viscos. «Ja hi tornem a ser», es va repetir sense esma.

* * *

Les ànimes tenen daltabaixos i també els provoquen als cossos on viuen; no per la seva qualitat d'immortals se'n salven. Sol passar que, sense estar subjectes al temps, com s'ha dit, hivernin com llavor soterrada mesos o anys en completa foscor fins que són utilitzades de nou. No era aquest el cas.

A la mort d'Eusebius Frank, el destí de la que havia estat la seva ànima es va decidir ràpidament, i aquells canvis van suposar una sotragada per a ella, que va haver de concentrar pensament i consciència al mínim, cosa que li exigia cada vegada un gran esforç. Feta aquesta operació, ja podia dormir i descansar, que altre remei no hi havia.

* * *

El canvi va ser instantani, suficient perquè s'adonés que per enèsima vegada tornava a ser dins d'un cos i aquesta vegada al mateix territori. Sabia calcular distàncies i encertar els senyals. «Ara a recomençar tot el procés fastigós», es va dir per tercera vegada mentre intentava acomodar-se a les estretors d'un úter. ¿De qui? No ho sabia fins que ho pogués endevinar o escoltar entre budells que barbellaven i l'oprimien.

Passades unes setmanes va notar un efecte estrany: al seu costat hi tenia una estructura similar a la seva, cosa inquietant. Va poder entendre que era una forma semblant, parella, i per l'experiència de veure tanta gent durant molts anys va arribar a la certesa que era un bessó: des de la mort d'Eusebius Frank havien passat vora tres mesos. L'ànima coneixia aquest període embrionari, que sempre li semblava un càstig.

—¿Qui ets, tu?

—Virgili Hawkings. ¿I tu?

—Eusebius Frank.

Silenci llarg.

—Ja saps que segurament no et diràs Hawkings...

—I tu tampoc Frank. Per cert, ¿on som i qui ens porta?

—Misteri. ¿D'on arribes?

—Jo, de Londres, ¿i tu?

—D'aquí mateix. Però en la vida immediata anterior, vull dir la penúltima, vivia a Castropol.

—No sé on és, aquest lloc que dius.

—Al Cantàbric. És un mar, el Cantàbric.

—Ja ho sé, això.

—¿I acabaves de morir, també, o et tenien de reserva?

—No, era mort de poc: una mala caiguda.

—¿Jove o vell?

—Quaranta quatre. ¿I tu?

—Trenta un. Ara som iguals.

Silenci llarg.

—Jo em penso dir Eusebius encara que no em diguin Frank.

—¿I com ho faràs?

—La mare em somiarà i acabarà demanant aquest nom.

—¿Saps suggestionar?

—Vaig ser ànima d'un hipnotitzador de París abans de ser a Castropol. Fa molts anys. N'he après alguna cosa.

L'ànima Eusebius, li direm així ja que és voluntat de la protagonista dir-se d'aquesta manera, callava. L'ànima no té sexe, però, tenint nom femení i potser per aquest motiu, se sap adaptar perquè és flexible i sàvia. Aquesta ànima, doncs, sentia nostàlgia de quan habitava un pintor que feia de psicòleg i filòsof, amb masclet i monocle, i que aconsellava senyores histèriques amb promeses de vidència. En aquell temps en deien així, histèria, de qualsevol afecció nerviosa que manifestessin les dones. Ara hi ha més noms per al mateix: angixa, fatiga, estrés, depressió, astènia, sigui primaveral o tardoral. Aquella va ser una bona generació i l'enyorava. El pintor psicòleg filòsof de saló vivia relativament bé i era savi. Potser la millor època de les seves vides miserables.

—¿Calles?

—Penso.

—En què...

—En la nostra resistència. Ens acaben d'expulsar i ja som en un cos entre sotracs i a cegues.

—No som res.

—No encara.

—Serem bessons.

—Em temo que sí.

—¿Tems, dius?

—Jo tinc la meva personalitat i tu la teva. Haurem de cedir, si arribem a ser el que em penso.

Silenci llarg.

—Virgili, ¿per què calles?

—Per avorriment. Em fan servir de conillet d'índies. Sóc aquí, en lloc estrany, i em deuen haver enviat per comprovar si sé sobreviure una mica més. Pretenen treure més rendiment del material. Tot s'acaba amb això: criteris econòmics i d'estalvi. Sort que ara et trobo i no em sento tan sol.

—Em sap greu. Haurem de callar.

—¿Per què?

—Perquè alguns crítics literaris sostenen que una obra on hi ha massa diàleg no val res.

—No han llegit teatre, doncs. Ja t'he dit que vinc de Londres, i els farts d'assajar teatre que m'he fet... Em sé de memòria no solament Shakespeare, que és molt cregut, sinó l'irònic Stoppard i el violent Osborne i...

—Ja ho sé, ja ho sé. A Castropol hi havia un grup que sempre repetien García Lorca, els agradava. L'Eusebius Yáñez a qui em van destinar, de Castropol, era un pescador sorrut i l'havia vista deu vegades, l'obra. També me la sé. Una obra que es diu «La casa de Bernarda Alba». Potser jo, si hagués estat del grup, hauria triat algun autor asturià, del país, vull dir. Aquest pescador de caràcter aspre va ser un meu predecessor i jo ja venia d'Eusebius de Valcourt, a París. Fixa't quin viatge... de París a Castropol, no et fot.... De pintor psicòleg a pescador pobre, la vida fa tombs increïbles. I quan el pescador afeccionat al teatre de Lorca va morir, em van encarnar de seguida en un altre Eusebius. No em vaig arribar a dir com el meu pare, de cognom Yakov, perquè de seguida vaig passar a Frank. Abans de ser Frank, doncs, m'hauria dit Yakov. El meu pare era un violinista que, fugint dels nazis havia anat a parar a

Castella i finalment a Tarragona, on vaig venir al món i on em van donar de seguida als Frank, que eren coneguts seus i em van adoptar. La meva mare estava les últimes, delicada de tota la vida de persecució per Europa i després de tant voltar per pobles miserables de Castella. Aquest últim Eusebius que et dic, el Frank, l'adoptat, no anava al teatre; no se sabia moure de la botiga. Llegia molt, això sí. Ja veus que de teatre en coneix alguna cosa. I és que la meva ànima ja començava a estar fatigada de rondar pels mons diversos. Cansat sí que n'estic, creu-me. Ja saps què va dir Freud...

—No ho sé.

—Sí, home, allò de l'angoixa: cada cop que neixes, com que t'ofegues de passar per lloc tan estret, no pots més i fas un gran plor d'angoixa. Ell diu que totes les angoixes que podem patir vénen del moment de néixer, i que, a més, ho portem a sobre, per l'herència de tanta gent que han nascut des que el món és món, i jo et puc assegurar que és veritat. Sempre he fet aquesta explicació a les senyores que se'm queixaven d'ofecs i sufocacions. Jo mateix ja no puc més, creu-me, i ara em tornarà a tocar... em voldria morir abans.

—Home, jo tinc memòria però potser no tanta com tu. Puc tirar enrere dos o tres naixements i sí que fa por: et penses que t'ofegaràs, que allò s'acaba, i t'estiren i empenyen per tot arreu... Però abans has dit una cosa curiosa...

—¿Què és curiós?

—Que tant on era jo com on eres tu sembla que els costava de fer obres de teatre estrangeres... tot havia de ser d'allà, vull dir seu.

—Però és que García Lorca és andalús, no pas d'As-túries, que és país diferent. En canvi Osborne i l'altre que has dit, Stoppard, eren britànics d'Anglaterra. Això els britànics no ho acabeu d'entendre.

—Ui, si que files prim, tu. D'acord, Osborne era de Londres, però Stoppard era txec... i sí que va anar a viure a Anglaterra.

—El que et deia: Anglaterra estima els seus i ningú més.

—¿I aquí on som ara?

—No me'n parlis. Aquí no saben el que volen. De cultura, ben poca, creu-me.

—¿Saps què? Deixem-ho córrer que m'agafa son.

Virgili va fer un moviment curt i es va adormir. Eusebius badallava. La seva fatiga ja era crònica i progressiva.

* * *

És del tot normal i recomanable que els embrions, almenys als seus primers temps al cos, descansin molt. Han fet la seva cursa d'instal·lació i l'han guanyada. Han triomfat en la pulsio vital sobre les forces negatives. Més endavant ja es deixaran notar al ventre de la mare, que trobarà peus inquietos buscant lloc i sortida.

Sol ser un temps avorrit. Per a les ànimes reencarnades, un temps desconcertant fins que endevinen on son. Ningú els dóna explicacions: són expulsades d'un cos, com ja s'ha dit i era el cas d'Eusebius Frank; les agafen al vol i au, a repetir experiències.

—Doctor, ¿quan entra l'ànima al cos?

Una mare ingènua i primerenca pot ser que ho vulgui saber a la consulta.

—No l'hi sabria dir. Pregunti-ho als capellans, que ells en saben més que nosaltres, d'ànimes. Fins i tot hi dediquen un mes sencer. A les ànimes, vull dir. Penso que és novembre.

Això respondrà el metge si és sincer i si hi ha confiança amb la pacient o amb la parella de la pacient. Es

guardarà bé prou de dir la seva opinió perquè desco-
neix la resposta.

Ningú no ho sap i tota creença és respectable. N'hi ha que sostenen que és a l'inici de la fecundació; altres ho reserven per a més endavant i encara hi ha uns tercers, que solen ser gent de religions totalitàries, primitives i altament jerarquitzades, que no atorguen ànima a les dones, cosa que suposa una gran paradoxa: una dona sense ànima acull i alimenta dins seu un ésser amb ànima i un sense, cas que el fruit de la trobada sexual sigui de bessons mascle-femella. Aquest cas donarà encara un altre problema a resoldre si realment és allò: home/ dona o ni una cosa ni l'altra.

Per això Eusebius i Virgili mantenien llargs espais de silenci. Meditaven o dormien. Eren fatalistes a causa de llargues experiències.

No és gens estrany que provis de conversar per saber qui ets i d'on vénis, sobretot si les circumstàncies, el destí o els déus ajunten dos éssers de llarga saviesa adquirida en el rodatge de les ànimes per un món de personal tan estrany i variat com el que habita la Terra. No hi ha idioma que es resisteixi a un reencarnat, o ànima reencarnada, que aquesta existència admet els dos gèneres i es manté així políticament correcta. Per això els reencarnats amb memòria conversen entre ells amb tota facilitat. Vénen d'una ciència molt antiga i coneixen el llenguatge arcaic que solen utilitzar els bessons.

Els profans tendim a pensar que l'ànima hauria de pesar molt a causa dels coneixements adquirits, però si som aplicats sabem que no és així i ens conformem a dubtar de tot. Per algun motiu el saber popular ha transmès de pares a fills la dita «el saber no ocupa lloc.»

L'ànima, en canvi, sap que el món s'extingirà en uns quants milions d'anys, i que per fi se li acabarà el viure erràtic i potser la destinaran a vegetar a qualsevol

asteroide a la freda tenebra exterior. La tenebra exterior ja és descrita per l'evangelista que, per produir més temor, diu que allà hi farà fred i hi haurà un gran cruixir de dents.

L'ànima només ha estat pensada per habitar la Terra. Cap reencarnat ha trobat mai ànimes procedents d'altres cossos estel·lars. I ja està bé que serveis tan pesats tinguin els seus límits, perquè és ben sabut que tot té un límit, i sembla que no hi ha excepcions.

* * *

—Eusebius...

—Digues.

—Tinc ganes d'estirar-me.

—Paciència, Virgili, que som al setè mes

Eusebius i Virgili ja sabien que ara casa seva era en un bloc de pisos davant del mar i a tocar de la via del tren. S'havien acostumat als sotrats de llargs trens de càrrega que circulaven de nit i somovien el talús de roca. Els sentien a través del ventre de la mare, Lea, i més encara quan ella jeia al llit. Eren a la mateixa ciutat on havia viscut el difunt Eusebius Frank, cosa que li va fer estrany perquè molt sovint els destins, com els dels militars, mariners o treballadors petroquímics, eren més lluny del que haurien volgut.

La vida al pis no era tranquil·la. Se sentien cops de porta, riallades gruixudes, vidres trencats, repicar de talons i sorolls que els bessons no podien precisar.

—¿Tems per la teva vida, Eusebius?

—Tant com tu per la teva. Ja he viscut cosa semblant i no m'agradaria tornar-hi.

—¿Que no avances, doncs? Vull dir tot allò que expliquen de superar imperfeccions fins no se sap quan...

—Misèria, això no és veritat encara que ho diguin els monjos i alguna gent crèdula. Tret del pintor filòsof,

que també era un farsant, però instruït, de dues vides cap aquí, un desert, i això que no hi he estat, al desert, però l'he sentit explicar i s'assembla molt al que he viscut. Eusebius, l'últim Eusebius que vaig deixar, vivia en solitari i tenia un locutori de mala mort. El pitjor és que ell hi estava bé, allà dins, com un cuc en una poma. Ja m'explicaràs cap a on he avançat, si per avançar hi entens viure bé. ¿De quin mal vinc jo, que l'hagi de pagar?

—Jo tampoc ho he entès mai, això d'haver-me de perfeccionar, si no sóc conscient d'haver fet cap mal. Repasso i repasso i només veig històries poc glorioses al meu darrere...

—Dormim, Virgili, no t'hi encaparris, que no en sortiràs.

—A més, aconsellen que no mirem mai enrere... que sempre hem de mirar endavant... i davant només veig un feix de budells. Tantes vides comprimides en aquests budells tebis... ¿per a què? Un vertader text de Kafka ens empresona, Eusebius. Una bona metamorfosi, collons.

—Sí, però dorm.

* * *

Els bessons, en una claror grisa i groga, s'entretenen com poden, dormint i explicant-se les vides anteriors, que en aquests casos omplirien volums sencers. Eusebius Frank, en l'última de les vides, ha llegit tota la teoria dels bessons elaborada per Michel Tournier al llibre *Els Meteors*. Li havia interessat molt i ara es troba que la podrà aplicar, perquè bessó no n'havia estat mai en el seu inacabable recorregut pels cossos. De fet ja pot començar a comprovar que tots dos s'entenen amb un minso llenguatge, i que tota la vida serà així, com un regal, una facultat o un estigma, depèn de les interpretacions. ¿I quan es mori un bessó abans que l'altre?

L'Eusebiu d'ara creu que aquest plantejament li portaria molts maldecaps i el deixa córrer.

L'Eusebius del locutori tenia molt llibres a casa seva. S'especialitzava en reencarnacions. Els comprava de segona mà i anava a la biblioteca a buscar-ne, que era al final del mateix carrer on tenia el locutori. Els bibliotecaris el tenien per una persona seriosa i complidora i ell considerava les bibliotecàries com una extensió de les mares, sempre atentes, que mai no et falti el menjar pels ulls.

L'ànima pensava que ja havia de ser així si anem a considerar d'on provenia Eusebius. Vet aquí els seus precedents immediats, per tal de situar l'acció sense resultar exhaustius:

Cap al 1850, un gitano rus, virtuós funambulista, de nom Ievsevi Belinsky, que formava part d'una caravana i es desplaçava pels pobles d'Hongria i Romania, havia mort als vint-i-un anys a causa de la ganivetada d'un altre gitano gelós de la dona que festejava Ievsevi. Immediatament li encarnen l'ànima en Eusebius de Valcourt, un pintor i fals psicòleg-filòsof parisenc que es guanya la vida a Montmartre i als salons de dames distingides. A la mort de Valcourt el 1920, l'ànima la traslladen a un pescador pobre de Castropol, de nom Eusebio Yáñez. Mort Yáñez el 1971, es troba a l'úter següent: el de la dona d'un violinista ambulat jueu, Eusebius Yakov, que segueix el seu home allà on va, en autocaravana i en la ruta de tants violinistes com toquen pels carrers i surten als llibres de més prestigi, que de violins i violinistes no en faltaran mai mentre hi hagi novel·listes i camps de concentració. O records de camps de concentració i evasions. Perquè al jove violinista Yakov l'havien empatit els nazis fins que es va poder exiliar amagat als boscos de Bielorrússia, ajudat pels germans Bielski, bona memòria els sigui donada pel seu heroisme.